

Raadsplein besluitvormend

Datum 15 juni 2015

onderwerp Tekortschietend rijksbudget beschermd wonen 2015
portefeuillehouder Nelleke Vedelaar
informant Eekeren, LGJ van (Lauris) 2299
eenheid/afdeling Ontwikkeling OWS

Voorgesteld besluit raad

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

- De actuele prognoses van het financiële risico 2015 ten aanzien van beschermd wonen (Wmo) en de achtergronden daarvan;
- De inspanningen die wij op dit moment verrichten om te komen tot een passend rijksbudget;
- De maatregelen die wij nemen om te komen tot een situatie waarin inkomsten en uitgaven op zo kort mogelijk termijn weer in balans zijn.

Informatienota voor de raad

Datum 30 april 2015

Onderwerp	Tekortschietend rijksbudget beschermd wonen 2015
-----------	--

Portefeuillehouder N. Vedelaar

Informant L.G.J. van Eekeren
Eenheid/Afdeling Ontwikkeling / Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 498 2299
Email LGJ.van.Eekeren@zwolle.nl
Bijlagen n.v.t.

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

- De actuele prognoses van het financiële risico 2015 ten aanzien van beschermd wonen (Wmo) en de achtergronden daarvan;
- De inspanningen die wij op dit moment verrichten om te komen tot een passend rijksbudget;
- De maatregelen die wij nemen om te komen tot een situatie waarin inkomsten en uitgaven op zo kort mogelijk termijn weer in balans zijn.

[Toelichting op het voorstel](#)

Inleiding

Vanaf 1-1-2015 zijn gemeenten in het kader van de Wmo 2015 ook verantwoordelijk voor beschermd wonen voor inwoners met psychische of psychosociale problemen. Aangezien het rijk de financiële middelen zonder korting zou overhevelen, er sprake is van een uitgebreid overgangsrecht en het een kwetsbare groep inwoners betreft heeft uw raad met ons voorstel 'kadernotitie transitie beschermd wonen 2015' op 30 juni 2014 gekozen voor het bieden van maximale continuïteit van beschermd wonen in 2015. Hoewel uitgangspunt was dat de middelen voor beschermd wonen zonder korting overkomen van het rijk, werd in het najaar 2014 steeds duidelijker dat de beschikbare rijksbudgetten in veel regio's, waaronder de centrumgemeenteregio Zwolle, bij lange na niet afdoende aansluiten bij de noodzakelijke uitgaven. U bent hierover medio december 2014 geïnformeerd middels een informatienota. Ook bent u op dat moment geïnformeerd over de wijze waarop wij in die situatie een afweging hebben gemaakt ten aanzien van de contractering, de wijze waarop wij omgaan met het financiële risico dat zich in 2015 kan voordoen evenals de vervolmaatregelen die wij hebben genomen om op korte termijn weer tot een situatie te komen waarbij inkomsten en uitgaven in balans zijn. Middels deze informatienota informeren wij u over de actuele prognoses van het financiële risico ten aanzien van beschermd wonen en de achtergronden daarvan. Tevens informeren wij u over de inspanningen die wij op dit moment verrichten zodat wij een passend rijksbudget ontvangen. Tenslotte informeren wij u over de maatregelen die wij nemen om te komen tot een situatie waarin inkomsten en uitgaven op zo kort mogelijke termijn weer in balans zijn.

Kernboodschap

In de informatienota van december 2014 hebben wij een aantal risico's benoemd die nog financieel effect zouden kunnen krijgen. Deze risico's zijn de afgelopen periode daadwerkelijk ingetreden en bovendien in forse omvang. Ten eerste hebben de uitkomsten van de afronding van de contractering zorg in natura nog geleid tot een forse bijstelling van het tekort in negatieve zin. Ten tweede hebben de

Datum 30 april 2015

4e en 5e gegevenslevering van het rijk zoals die in februari en maart heeft plaatsvonden tot een onverwacht grote omvang van PGB-cliënten geleid die niet eerder in de gegevensleveringen van het rijk waren opgenomen. Het gaat dan met name om de door Bureau Jeugdzorg eerder geïndiceerde, maar inmiddels volwassen PGB-cliënten. Ook is sprake van een autonome PGB-groei aan het eind van het jaar ("decentralisatie-effect"). Met deze beide effecten is het geprognoseerde potentiële risico ten aanzien van beschermd wonen in de centrumgemeenteregio gestegen van ca. € 5 miljoen (in december 2014) tot nu ca. € 9 miljoen, waarbij er daarnaast nog een risico is van ca. € 2,5 mln. die gedragen wordt door aanbieders. In een fors aantal regio's, waaronder de centrumgemeenteregio Zwolle, gaat het daarmee inmiddels om tekorten van ca. 25% ten opzichte van de beschikbaar gestelde rijksbudgetten (die onverkort zouden worden overgeheveld vanuit het rijk).

Consequenties

Vanaf het moment dat het tekort zich liet voorzien hebben wij maximale inspanningen verricht die erop gericht zijn geweest de financiële effecten te beheersen en zo spoedig mogelijk te komen tot een situatie waar inkomsten en uitgaven in balans zijn, terwijl wel de continuïteit van maatschappelijke ondersteuning wordt gewaarborgd. Wij zetten de vervolgmaatregelen (zie vervoloparaagraaf) met kracht door om snel te komen tot een financieel solide en duurzame situatie.

Daarnaast hebben wij de afgelopen maanden maximale inspanning verricht om het vraagstuk landelijk te agenderen zodat er uiterlijk in de meicirculaire 2015 een passend budget komt voor alle centrumgemeenteregio's. Deze inspanningen zijn nog geïntensiveerd toen bleek dat de 5^e gegevenslevering van het rijk nog een forse verzwarende van ons potentiële risico met zich meebracht. Zo is op initiatief van de centrumgemeente Zwolle de staatssecretaris van VWS op 17 april jl. in overleg getreden met alle centrumgemeenten over de ontstane situatie. Daarin heeft de staatssecretaris bevestigd dat er een oplossing moet komen voor de centrumgemeenten die nu worden geconfronteerd met onvoorziene tekortschietende budgetten. De staatssecretaris van VWS heeft de Tweede Kamer enkele weken terug hier ook over geïnformeerd middels de Kamerbrief 'Verdeling middelen langdurige zorg en stand van zaken overleg Beschermd Wonen'. Daarin staat onder meer het volgende:

- De staatssecretaris bevestigt het uitgangspunt dat gemeenten geen last mogen hebben van iets waar ze niets aan kunnen doen bij het voldoen aan de continuïteit van maatschappelijke ondersteuning.
- De staatssecretaris bevestigt dat hij niet alleen ten aanzien van een eventueel macrotekort zijn verantwoordelijkheid zal nemen, maar zo nodig ook als het gaat om een vraagstuk van onjuiste toedeling naar regio's.
- De staatssecretaris geeft aan dat daar waar sprake is van juridische of contractuele belemmeringen voor herverdeling, in die zin dat gemeenten geen geld meer kunnen vrijmaken, door de staatssecretaris in redelijkheid zal worden gehandeld.
- De staatssecretaris gaat z.s.m., maar uiterlijk in de meicirculaire duidelijkheid bieden aan gemeenten. Met deze toezeggingen bevestigt de staatssecretaris de lijn die hij in eerder in december 2014 persoonlijk heeft bekrachtigd richting de centrumgemeente Zwolle. Dit onderstreept onze verwachting dat 'linksom of rechtsom' er een financiële oplossing komt voor de soms zeer forse tekorten die ontstaan bij veel centrumgemeenten, waaronder de centrumgemeenteregio Zwolle.

Om de voorwaarden voor deze oplossing tot stand te laten komen wordt op dit moment hard gewerkt door VNG, centrumgemeenten en het ministerie van VWS om te komen tot een passend budget voor 2015 (en 2016) in de meicirculaire 2015. Zo worden de tekorten en uitgavencomponenten bij de centrumgemeenteregio's in beeld gebracht. Ook wordt een onderzoek uitgevoerd naar een reële (historische) toedeling van budgetten aan regio's. In beide trajecten denken wij nadrukkelijk mee om daarmee tijdig de juiste voorwaarden te creëren voor een oplossing in de meicirculaire. Tegelijkertijd is

Datum 30 april 2015

het belang én de urgentie voor veel regio's, waaronder de centrumgemeenteregio Zwolle, en cliënten dermate groot dat wij dit belang ook expliciet en persoonlijk de afgelopen weken bij verschillende Tweede Kamer-fracties onder de aandacht hebben gebracht.

Communicatie

De regiogemeenten zijn door ons afgelopen weken nader geïnformeerd. Samen met de regiogemeenten wordt samengewerkt aan de maatregelen om de inkomsten en uitgaven weer in balans te krijgen. De aanbieders zijn de afgelopen week geïnformeerd over de actuele prognoses en onze aanpak. Nadat de uitkomsten van de meicirculaire beschikbaar zijn is, is een bijeenkomst met aanbieders voorzien om de situatie en vervolgstappen te bespreken.

Vervolg

Ook de komende periode doen wij maximale inspanning in overleg met de VNG, andere centrumgemeenten, regiogemeenten en het ministerie van VWS om al datgene te doen wat nodig is om te komen tot een passend budget voor 2015 (en 2016). Hierbij is uitgangspunt dat een passend budget beschikbaar komt voor onze centrumgemeenteregio voor 2015 (en 2016). Aangezien op dit moment daarover nog geen volledige zekerheid kan worden geboden verkennen wij op dit moment alle mogelijkheden (juridisch en financieel) die ons ter beschikking staan mocht de situatie toch ontstaan dat de rijksoverheid in de meicirculaire geen passend budget voor 2015 voor onze centrumgemeenteregio beschikbaar stelt. Wij voeren verder met kracht de maatregelen uit die wij in gang hebben gezet enerzijds gericht op het beheersen van de financiële risico's en anderzijds het reduceren van de uitgaven.

Om de financiële risico's te beheersen zetten wij in 2015 in op het voortzetten van de volgende maatregelen. Ten eerste wordt op dit moment in overleg met de andere gemeenten in de centrumgemeenteregio Zwolle gewerkt aan de voorbereiding van de invoering van een vereveningsmodel beschermd wonen (en maatschappelijke opvang). Op deze manier worden eventuele tekorten en overschotten evenals risico's evenwichtig gedeeld tussen gemeenten. Gemeenten zijn immers in het kader van de Wmo 2015 in gezamenlijkheid verantwoordelijk voor beschermd wonen in de centrumgemeenteregio. Ten tweede is op basis van de actuele prognose het financiële risico van beschermd wonen preciezer ingeschat en hergewaardeerd. Het geactualiseerde risico wat daaruit ontstaat is verwerkt in de aanpassing van het weerstandsvermogen in de jaarrekening 2014 van de centrumgemeente Zwolle. Bij het najaarsmoment kan, op basis van de uitkomsten van de meicirculaire evenals de invoering van het regionale vereveningsmodel, het financiële risico voor de gemeente Zwolle bijgesteld worden. Ten derde wordt in de loop van 2015 een subsidiedeelverordening geïntroduceerd, op basis waarvan onder meer jaarlijks het subsidieplafond kan worden vastgelegd en wij verder invulling kunnen geven aan voorwaarden en criteria om de contractering 2016 vorm te geven binnen de beschikbare rijksmiddelen.

Daarnaast worden onder meer de volgende maatregelen verder doorgevoerd als het gaat om het beperken van de uitgaven. Ten eerste wordt vanaf 1-1-2015 gestuurd om de omvang van de instroom in 2015 te beperken en uitstroom te bevorderen. Zo zijn er afspraken gemaakt met gemeenten en de regionale centrale toegangen om scherp te beoordelen op nieuwe instroom in 2015 als het gaat om beschermd wonen en daarbij maximaal de voorliggende voorzieningen te benutten. Daarbij vindt in de loop van 2015 onder meer herbeoordeling plaats van de cliënten met een pgb, aangezien de verzilvering van beschermd wonen in de vorm van een pgb een overgangsrecht kent van 1 jaar. Ten

voorstel

Datum 30 april 2015

tweede wordt er op gestuurd om de door- en uitstroom te bevorderen. Van aanbieders wordt in het licht van de contractering 2015 maximale inspanning gevraagd in het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie (en daarmee een verhoogde kans op uitstroom) en het bieden van bescherming. Die afspraken zullen nog worden geconcretiseerd in het licht van de contractering 2016. Ten derde wordt in 2015 samen met regiogemeenten en aanbieders een regionale meerjarige transformatie-agenda opgesteld waarin aanvullende beleidsmatige inspanningen een plek zullen krijgen om de gewenste vernieuwing vorm te geven, zodat beschermd wonen ook duurzaam beschikbaar kan blijven voor die doelgroep die het nodig heeft. Door de ontstane situatie is het voor ons niet mogelijk gebleken een voorstel voor een regionale meerjarige transformatieagenda beschermd wonen voor te bereiden afgelopen maanden, zodat deze nog behandeld kan worden voor het zomerreces van uw raad. Dit zal dus in de zomer en het najaar zijn beslag krijgen. Daarmee sluiten we ook aan bij het ondersteuningsprogramma van de VNG in deze.

Veel van de eventuele aanvullende maatregelen hangen samen met de budgetten 2015 (en 2016) die beschikbaar worden gesteld in de meicirculaire 2015. Mocht onverhoopt blijken dat de aanvullende rijksmiddelen niet toereikend zijn en er daadwerkelijk een onaanvaardbaar tekort in 2015 (en wellicht ook in 2016) dreigt te ontstaan dan zullen wij samen met de regiogemeenten aanvullende maatregelen treffen om de inkomsten en uitgaven op zo kort mogelijke termijn weer in balans te brengen. Hiervoor worden door ons reeds scenario's voorbereid. Wij zullen uw raad informeren zodra duidelijk wordt welke omvang qua middelen beschikbaar komt in de meicirculaire voor de regio. Daar waar nadere kaderstelling door uw raad aan de orde is zullen wij u daarvoor een voorstel doen. Gezien de landelijke inspanningen die op dit moment gedaan worden om te komen tot een passend budget voor elke centrumgemeenteregio verwachten wij dat de rijksbudgetten echter pas laat in mei duidelijk worden. Wij zullen ons voorziene voorstel voor de zomer aan uw raad naar verwachting dan ook beperken tot datgene wat nodig is om voor 1 juli het contracteringsproces 2016 rechtmatig op te kunnen starten dusdanig dat in 2016 gewerkt kan worden binnen de financiële middelen die tot onze beschikking worden gesteld. Mocht het rijk de tekorten in 2015 niet volledig compenseren dan is voor ons een mogelijkheid eventueel resterende tekorten in 2015 door te vertalen naar evenredige kortingen op de uitgaven in de komende jaren, zodat meerjarig en binnen de collegeperiode weer tot een budgettair neutrale situatie kan worden gekomen.

Openbaarheid

Deze informatienota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer

mevrouw R.E. Riemersma MCM